

val. (CSalvador; i ja E. Soler i Godes *xarratola* 'xerrada, conversa', «El Camí», 2-ix-1933); el mateix és *xerreta* tort.: «fruit d'aquells ratets de *xerreta* inolvidables», Vergés Paulí (*Espurnes* v, 131). *Xerratòrum* 'xerraire, que xerra massa' mall. (BDLC VIII, 240). *Xerrim* men. 'xerrada calumniosa i ofensiva' (Camps Merc., BDLIC VIII, 240); *xerrimar*; *xarrimacot* [DAG]. *Xerrumejar*; *xerrumeig*; *xerrumer*. *Xerrina*; *xerrines*. *Xerris*. *Xerro* 'xerradissa' «rall» («a Mallorca s'usa ferm a la pagesia», BDLIC VIII, 240). *Xerrola* gironès: «En Pascal continuà la *xarrola*: --- Tornant-hi ab el senyor Rector, és pecat que li fa mal», MrnVayreda (*Sang Nova* I, § 4, 26); *xerrol*.

Xerrotejar [1805, diccionari Belvitges]: «--- Poc m'hi escarrassaria com m'hi escarrasso --- En una d'aquelles vetlles, en lo més fort --- encoratjada per haver sobtat a sa filla *xerrotejant* ab el vehí, resolgué empaytar-lo», Pons Mass. (*Auca d. l. P.*, 43); *xerroteig* [Lab.] «escoltava embadalit lo *xerroteig*-d'aquells ignoscents», EmVilanova (*Esc. Barc.*, 81); Ap. Mestres, *DAG*; «el monòton i estrident *xerroteig* dels grills», Coromines (*Avi dels Mussols* xv, O. C., 576b15). *Xerrotaira*. *Xerroter*; *xerroteria*. «*Xerrussar* mall. despectiu de *xerrar*», TomForteza (*Gram. Cat.*, 136, § 195); altrament *AlcM. Xerrucar*. +*Xarracada* f. el crit ronc característic dels corbs: «L'oncle músic --- Zacaries provava d'escriure; mes, per una casualitat estranya --- el corb Hans compareixia sempre a lo millor, o bé deixava oír la seva ronca x.; aleshores, el pobre home llençava la ploma amb desesperació», Ruyra (trad. d'Erkmann-Ch., *Contes*, 62.10f.).

Xerrera. *Xerrieria*.

CPX.: *Xerramandusca*, cf. *xerrameca* i *xirimindanga* (XEREMIA). *Xerro-merro*; *xerrai-marrai*. *Xerriapeta*. *Xerrim-xerram*. *Xerrima-xerrama*. *Xerriu-xerriu*.

Perdiu *xerra* [p. *éjra* Cardós i Vall Ferrera, 1932-34], *DAG*, BDC x, 86, en les dues variants *xerra* i *xarra*; mena de perdiu de les muntanyes altes i Pirineu (Cerd., Pall., Aran, Ribag.), és grisa, i té un escotexegar característic que li ha donat nom; 1 a la Vall de Boí en diuen *perdius càres* (Barruera, 1953). A Benasc *éjro* que em citaren entre *falsilles* i *palomo blanço*, explicant-me que s'assembla a la perdiu però amb el bec més llarg (1965); «tordo de gran tamaño: ex.: a la parra de la illesia hem cassau un *charro*», Ferraz (45).

Nom pirinenc, no solament català. Per a l'aran. *perdits éjra*, cf. Soler i Santaló, *Guia de la V. d'Aran*; segons M. Gourdon, *Au Pays d'Aran*, StGaudens 1926, 198, és la mateixa que la «Perdrix grise signalée en 1870 pour la première fois par le Dr. V. Lopez Seoane dans ses "Aves nuevas de Galicia" sous le nom --- de *charrela* ou *charra*, que lui donnent les montagnards de la Galice --- dû, d'après le même auteur, au chant qu'elle fait entendre au départ, en le répétant 4 ou 5 fois: *charrà, charràà, charrààà*». A la vall de Gistau en diuen *perdices éjras*, que compararen amb les perdius blanques, diferenciant-les (San Juan, 1965).

Altres ocells. Lleid. *xarreta* (JBXuriguera, *Margarit*, 41; *xe-*); *xarretella*, BDC XIX, 219. *Xarro*, *AlcM. Xarrec*, *DAG*. *Xerret*, nom de peix, val.: «L'illa de Beni-

dorm, aquesta illeta, que és un tresor de pesca ---: ¿no heu provat el *xerret de l'illa*, que permet viure a tants mariners?», JBeneito (*Acció Val.*, 20-ii-1931). *Xerró* (BDC x, 86).

Xarlatà [Belv.], de l'it. *ciarlatano*, mot que sembla resultar d'una contaminació de *cerretano* 'venedor de panaces i d'indulgències falses' amb *ciarlare*; aquell, probablement, derivat de *Cerreto*, ciutat d'Úmbria, regió on abundava el tipus del venedor loquaç de medicaments i indulgències. Tant *cerretano* com *ciarlatano* ja es troben en it. des del S. xv; *ciarlatano*, forma llatinitzada, en una carta dirigida a Innocenci VIII (1484-92); de l'it. va passar al cast. *parlanchin* [segon quart S. xvi] i al fr. *charlatan*; V. l'estudi de DECH II, 339b, n. 4; i cf. Prati, *ARom.* xx, 214, i *Voci di gerganti*, 66-68, 217; *xarlatanisme* [1868, *SLitCosta*], *xarlataneria*; *xarlotà*, *-lotar*; *xarlaire*, encreuat amb *xerraire*. *Xarla* per *conversa*, castellanisme intolerable i babau.

Xarada, pres del fr. *charade* [1770], que es creu pres de l'oc. mod. *charrado* 'conversa', derivat de *charrà* 'xerrar'; però Spitzer (*Philol.* Q. XXIII, 77-83) sosté que és variant del fr. ant. *charaude*, *-aute*, *-ait*, 'fórmula màgica', del ll. CHARACTER, assimilat al sufix *-ade* (veg. n. 6 al DECH); *xaradista* [1868, *SLitCosta*].

ALTRES VERBS ONOMATOPEICS AFINA A *xerrar*. *Xerricar*, fer diversos sorolls estridents [*xarr*-, Belv.], en particular el de les dents. En l'esborrall de 1867 de l'*Ail.* VI, 13c, havia assajat Verdagner: «no temo de les aygües lo bram que <veig> revoldte, / ni 'l delfí que, solcant-les, a mi, dret veig venir, / fent *xarricar* sos aspres caixals, que m'han de moldre»; però vacil·lava entre això i: «sos caixals *xarricant* que 'm moldran tal vegada, / altra por, ay, m'acora que jo no goso dir»; i augmentant la seva vacil·lació, hi passà ratlla; però MilàF observà: «no veo motivo para suprimir esta estancia: el *xarricar* me parece bien»; la deixà, doncs, en la versió de 1877, si bé fent-hi esmenes als altres versos i posant en aquest la segona versió; en l'edició de 1878, hi posaren *xirricar*. «Amb --- un ormeig de robar --- i en veure que li anava tan bé, no feia més que obrir i tancar la porta, *xarricant* les dents», Coromines (*A recés*, 125 = O. C., 489b21). «A mils de cigales *xerricaven* no se sabia on», NOLLER (O. C. VIII, 67).

Dit especialment pel so de carrisqueig que es fa amb les dents bevent a galet [«beure a galet ab gran gust, fent soroll», Belv.], i llavors: 'beure amb porró'; Bosch de la Tr. reporta la ingènua dita pagesa «no és bon català / qui no sap *xerricar*» (*DAG*.), i Pitarra: «abans d'anar-me'n, un trago: / Aul! (*aixeca 'l porró i xarrica*)», *L'Esquella d. l. T.* (*Gat. i Si.* I, 47). Els ross. hi canvien la terminació: «*xirritar* intr. gazouiller» i també «faire un certain bruit de la langue en buvant à la régala» (Jampy, *Ll. F. V. Munt. de Canigó*, gloss.): «Tot en *xirritant* amb el burro, / en Pau cantava 'lo meu burro / ---', Saisset (*Perpiny.*, 31); JSebPons, tornant a *-icar*, ho diferencia una mica de *XARRUPAR* (que també usa), fent-l'en quasi sinònim, si bé aplicat al xuclar dels insectes: «les vespes --- *xerriquen*